

Dno: AHT/545/00.04.00/2023

§ 204 LAUSUNTOPYYNTÖ LUONNOKSESTA HALLITUKSEN ESITYKSEKSI
KOTIKUNTALAIKSI JA ERÄIKSI SIIHEN LIITTYVIKSI LAEIKSI

”Valtiovarainministeriö on kirjeellään 28.8.2023 pyytänyt mm. kuntien ja hyvinvointialueiden lausuntoa luonnoksesta hallituksen esitykseksi kotikuntalaiksi ja eräiksi siihen liittyviksi laeiksi seuraavasti:

Johdanto

Valtiovarainministeriö pyytää lausuntoanne luonnoksesta hallituksen esitykseksi kotikuntalaiksi ja eräiksi siihen liittyviksi laeiksi. Esityksessä ehdotetaan säädettäväksi uusi kotikuntalaki, jolla kumottaisiin vuonna 1994 voimaan tullut kotikuntalaki. Lisäksi esityksessä ehdotetaan muutettavaksi väestötietojärjestelmästä ja Digi- ja väestötietoviraston varmennepalveluista annettua lakia sekä useita muita lakeja, joissa viitataan henkilön kotikuntaan.

Tausta

Kotikuntalaissa säädetään henkilön kotikunnan ja siellä olevan asuinpaikan määräytymisestä. Kotikuntalain muutostarpeita keväällä 2020 selvittänyt hanketyöryhmä ehdotti loppuraportissaan kotikuntalain kokonaisuudistusta. Kotikuntalaki on säädetty lähes 30 vuotta sitten ja siihen on sittemmin tehty lukuisia muutoksia. Kotikuntalakiin tai henkilön kotikuntaan on viittauksia lukuisissa muissa laeissa ja asetuksissa. Kotikuntalain muuttamisella voi siten olla vaikutuksia useiden eri hallinnonalojen toimintaan. Siksi luonnos hallituksen esitykseksi on laadittu poikkihallinnollisessa säädöshankkeessa, jossa olivat edustettuina kotikuntalain soveltamisen kannalta keskeisten ministeriöiden ja virastojen sekä Kuntaliiton ja Hyvil Oy:n edustajat.

Tavoitteet

Uudessa kotikuntalaissa säädettäisiin Suomessa vakinaisesti asuvien ihmisten kotikunnan ja siellä olevan asuinpaikan määräytymisestä nykyistä täsmällisemmin. Esityksellä pyritään edistämään sitä, että väestötietojärjestelmään tehtävät ihmisten kotikuntaa ja asuinpaikkaa koskevat merkinnät ovat ajantasaisia ja vastaavat mahdollisimman pitkälti tosiasiallista asumista, jotta muut viranomaiset voivat omassa ratkaisutoiminnassaan luottaa niihin. Uudessa laissa otettaisiin myös huomioon ne muutokset, joita muussa lainsäädännössä, oikeuskäytännössä ja yhteiskunnassa on tapahtunut voimassa olevan lain säätämisen jälkeen. Lisäksi uudessa laissa täsmennettäisiin niitä edellytyksiä, joiden perusteella ulkomaiden kansalaiset voivat saada Suomessa kotikunnan. Laissa olisivat myös säännökset menettelystä, jonka mukaisesti ulkomaalaiselle tehty kotikuntamerkintä voitaisiin poistaa väestötietojärjestelmästä, jos hän ei enää täytä kotikunnan saamiselle asetettuja edellytyksiä.

Linkit

<https://vm.fi/hanke?tunnus=VM125:00/2021> - Linkki hankkeeseen valtioneuvoston hankeikkunassa

<https://vm.fi/sv/projekt?tunnus=VM125:00/2021> - Länk till projektet på statsrådets webbplats

<https://www.otakantaa.fi/fi/hankkeet/921/> - Kysely Otakantaa.fi:ssä
<https://www.otakantaa.fi/sv/hankkeet/921/> - Enkät på Dinäsikt.fi

Liitteet:

[HE luonnos kotikuntalaki.pdf](#) - Esitysluonnos

[RP utkast lag om hemkommun.pdf](#) - Lagförslag

[Aikataulu, vastausohjeet, valmistelijat](#)

Aikataulu

Lausunnot pyydetään toimittamaan viimeistään 20.10.2023.

Vastausohjeet vastaanottajille

Lausunnot pyydetään antamaan lausuntopalvelu.fi:ssä. Lausuntoa ei tarvitse lähettää erikseen sähköpostitse tai postitse. Lausuntoja voivat antaa muutkin kuin jakelussa mainitut

Lausunnon antaakseen vastaajan tulee rekisteröityä ja kirjautua lausuntopalvelu.fi:hin. Tarkemmat ohjeet palvelun käyttämiseksi löytyvät lausuntopalvelu.fi:n sivuilta Ohjeet > Käyttöohjeet. Palvelun käyttöönoton tukea voi pyytää osoitteesta lausuntopalvelu.om@gov.fi.

Kaikki lausunnot ovat julkisia ja ne julkaistaan lausuntopalvelu.fi:ssä.

Samanaikaisesti tämän lausuntokierroksen kanssa on myös otakantaa.fi-sivustolla käynnissä [kysely](#) uuden kotikuntalain sisällöstä. Kysely on tarkoitettu erityisesti yksittäisille kansalaisille, ja siinä voi ottaa kantaa siihen, miten hyvin kotikunnan ja asuinpaikan määräytyminen sekä muuttoilmoitusten tekeminen tällä hetkellä vastaavat ihmisten tarpeita ja toiveita ja miten niitä tulisi kehittää uudessa kotikuntalaissa.

Valmistelijat

Lisätietoja valtiovarainministeriössä antavat:

Hallitusneuvos Ville Koponen, etunimi.sukunimi(at)gov.fi, p. 02955 30504
Erityisasiantuntija Marja Liukko, etunimi.sukunimi(at)gov.fi, p. 02955 30090”

Ähtärin kaupungin maahanmuuttotoimikunta käsitteli po. hallituksen esitystä kokouksessaan 13.9.2023. Toimikunta nosti esiin lakiluonnoksesta eräitä tarkennusta vaativia asioita ja joitakin epäselviä seikkoja:

- 1) HE tarkentaisi eräiltä osin väestötietojärjestelmään tehtävien merkintöjen kriteerejä ja lisäisi sen ajantasaisuutta,
- 2) positiivista on, että esityksessä henkilön asuinpaikaksi merkittävän rakennuksen edellytettäisiin sisältävän väestötietojärjestelmään merkityn asuinhuoneiston tai asuinhuoneen,
- 3) uuden kotikuntalain 20 §:n mukaan DVV:n on tehtävä hallintopäätös henkilön kotikuntaa, asuinpaikkaa tai väestökirjanpitokuntaa koskevasta väestötietojärjestelmän merkinnästä mm. siinä tapauksessa, jos merkintä on tehty muulta kuin muuttajalta tai 13 § 1 momentissa tarkoitettulta taholta saatujen tietojen perusteella. Menettely voi olla omiaan pitkittämään käsittelyaikoja ja aiheuttamaan viivettä muutoksenhakumenettelyineen, joten asian ripeään käsittelyyn tulisi kiinnittää säädöksessä huomiota,

- 4) ongelmaksi koetaan, ettei ns. paperittomista nuorista saada mistään tietoa palvelujen tarjoamiseksi esim. etsivän nuorisotyön kautta,
- 5) esityksen 7 §:n mukaan ulkomaan kansalaisella ei ole kotikuntaa ja asuinpaikkaa, jos hän muuttaa asumaan ulkomaille yhtä vuotta pitemmäksi ajaksi tai jos hän hei täytä lain 4 tai 6 §:ssä tarkoitettuja edellytyksiä. Epäselväksi jää kustannusvastuu kotikuntamerkinän poistamisen jälkeiseltä ajalta koskien sosiaali- ja terveydenhuollon, varhaiskasvatuksen ja kouluopetuksen järjestämistä.
- 6) tilanteessa, jossa kunnan tai hyvinvointialueen palvelua hakeva henkilö ei ole tehnyt muuttoilmoitusta, ja hänen asuinpaikkansa on epäselvä, kunta tai hyvinvointialue voi tulkita kotikuntalakiä myös itsenäisesti ja arvioida, minkä kunnan ja hyvinvointialueen jäsenenä henkilöä on pidettävä. Em. menettelyn toteuttaminen kunnassa / hyvinvointialueella vaatii sääntelyä erityisesti koska kotikuntalaki edellyttäisi merkityksen antamista myös henkilön omalle käsitykselle asiasta objektiivisesti arvioitavien seikkojen ohella.
- 7) HE:ssä esitetään myös perusopetuslain 4 §:n 1 momentin muuttamista koskien velvollisuutta järjestää perusopetusta ja esiopetusta. Esityksen mukaan kunta on kotikuntalain 8 §:n esittämättä velvollinen järjestämään sen alueella asuville 26 §:n §1 momentissa tarkoitetuille oppivelvollisuusikäisille perusopetusta sekä oppivelvollisuuden alkamista edeltävänä vuonna esiopetusta. Kunta voi järjestää palvelut itse tai yhdessä muiden kuntien kanssa taikka hankkia ne perusopetuksen järjestäjältä. Kunta voi hankkia esiopetuspalvelut myös muulta julkiselta tai yksityiseltä palvelujen tuottajalta. Toimikunta toteaa, että kuntien välillä on merkittäviä eroja esim. mahdollisuuksissa hankkia palveluja yksityisiltä palveluntuottajilta.

Päätösesitys (kja):

Viitaten maahanmuuttotoimikunnan eo. esitykseen, kaupunginhallitus päättää antaa edelleen lausuntonaan Valtiovarainministeriölle ko. esityksen.

Päätös:

Hyväksyttiin.

MUUTOKSENHAKUKIELTO

Tähän päätökseen ei saa tehdä kuntalain 136 §:n mukaan oikaisuvaatimusta eikä kunnallisvalitusta, koska päätös koskee vain valmistelua tai täytäntöönpanoa.